

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

QUALIFICATION WORK
Master's degree

**"APPLICATION OF MIXTURES OF PYROLYSIS SLAG AND
PELLETS AS AN ALTERNATIVE FUEL"**

The recipient of the 2nd level of education DE-61-22

Sc. Advisor, Cand. of Chem. Sc., Assoc. Prof.

O. Grankina

O. Pozdniakova

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Магістра

«ЗАСТОСУВАННЯ СУМІШЕЙ ПІРОЛІЗНОГО ШЛАКУ ТА ПЕЛЕТ У ЯКОСТІ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ПАЛИВА»

Здобувача

2 рівня освіти гр. ДЕ-61-22

Керівник, канд. хім. наук, доцент

О. Гранкіна

О. Позднякова

Мета роботи – визначення оптимального співвідношення піролізного шлаку, вугілля та пелет у паливних сумішах, яке дозволяє використовувати такі суміші у стаціонарних енергетичних установках без додаткового газоочисного обладнання.

Задачі дослідження:

- проаналізувати сучасний досвід сумісного спалювання пелет та вугілля на стаціонарних енергетичних пристроях та визначити можливість його застосування в сучасних економічних умовах України;

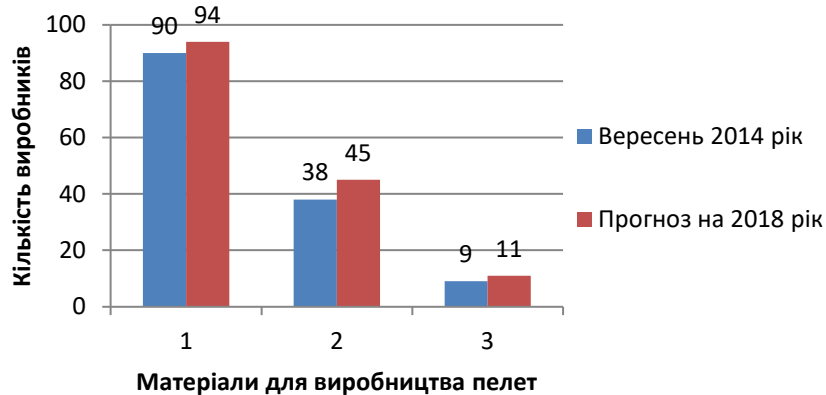
- експериментально визначити фізико - хімічні характеристики піролізного шлаку, які впливають на якість його горіння та оцінити значення нижчої теплоти згоряння пелет та піролізного шлаку;

- визначити оптимальний склад сумішей вугілля, піролізного шлаку та пелет, які можливо застосовувати у стаціонарних енергетичних установках у якості альтернативного палива;

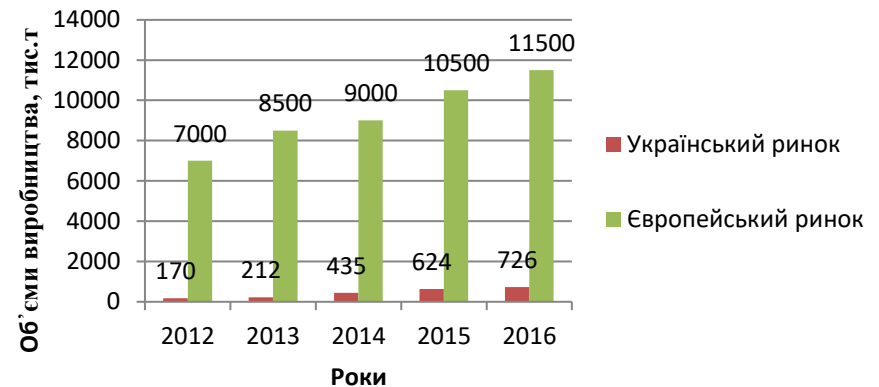
- проаналізувати умови забезпечення безпеки праці при використанні запропонованих паливних сумішей на стаціонарних енергетичних пристроях.

ВИРОБНИЦТВО ПЕЛЕТ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПІ

Індустрія виробництва пелет в Україні

Об'єми українського і європейського ринків пелет

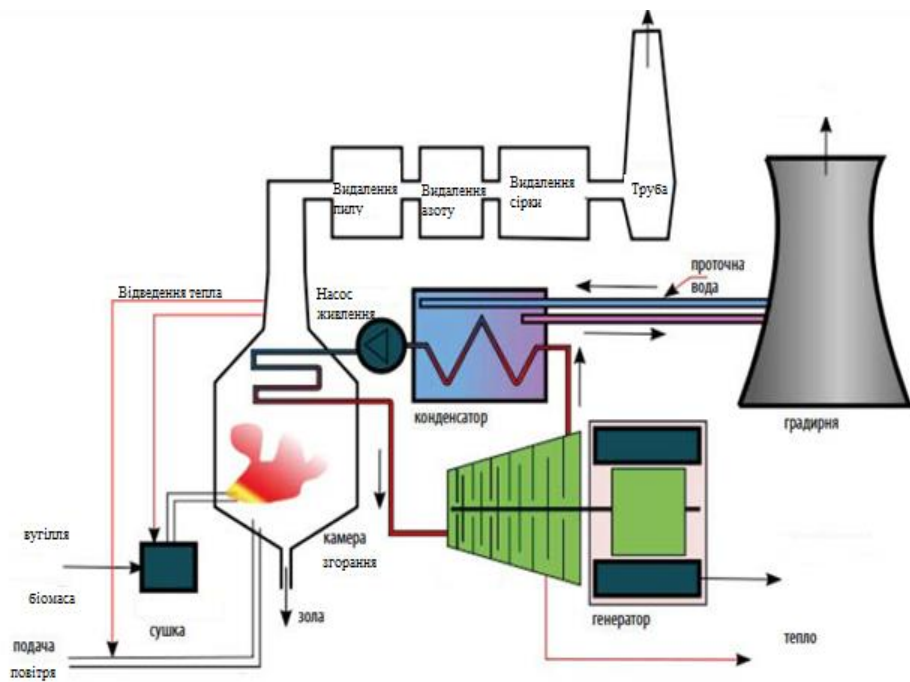

1 – виробництво пелет із деревини;

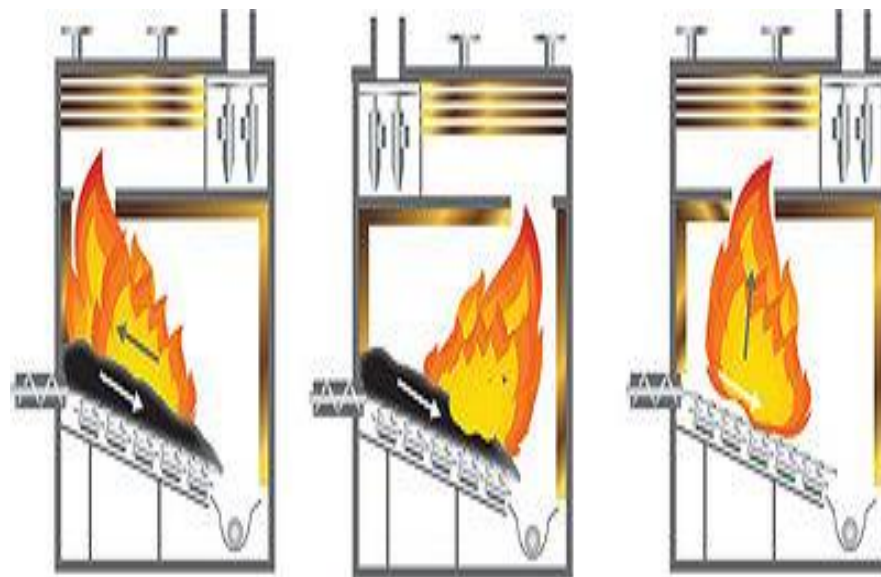
2 – виробництво пелет із лузги соняшника;

3 – виробництво пелет із соломи

Використання палива за окремими видами економічної діяльності у 2020 р. згідно «Статистичний щорічник України за 2021 рік. Державна служба статистики України свідчить, що було використовано паливних брикетів та гранули з деревини та іншої природної сировини - 471,8 тис. т

Принципова схема роботи ТЕЦ

1 -проти течії, 2- по течії, 3 – перехресна

Рисунок 2 – Схеми шарового спалювання

Пелети або паливні гранули – це поновлюване, екологічно чисте біопаливо, енергія якого, в результаті спалювання, перетворюється в енергію тепла.

Таблиця 1 - Порівняльні характеристики деревних пелет згідно стандарту ENplus

Характеристики		ENplus- A1	ENplus- A2	B
Діаметр	мм	3	4	5
Довжина	мм	6 (±1)	6 (±1)	6 (±1)
Насипна маса	кг/м ³	$3,15 \leq L \leq 40$	$3,15 \leq L \leq 40$	$3,15 \leq L \leq 40$
Теплота згорання	МДж/кг	≥ 600	≥ 600	≥ 600
Вміст води	%	$\geq 16,5$	$\geq 16,5$	$\geq 16,0$
Стирання/пил	%	≤ 10	≤ 10	≤ 10
Твердість	%	≤ 1	≤ 1	≤ 1
Зольність	%	$\geq 97,5$	$\geq 97,5$	$\geq 97,5$
Температура плавлення золи	° C	$\leq 0,7$	$\leq 1,0$	$\leq 3,0$
Хлор	мг/кг	$\leq 0,02$	$\leq 0,03$	$\leq 0,03$
Сірка	мг/кг	$\leq 0,05$	$\leq 0,05$	$\leq 0,05$
Азот	мг/кг	$\leq 0,3$	$\leq 0,5$	$\leq 1,0$
Свинець	мг/кг	≤ 10	≤ 10	≤ 10
Хром	мг/кг	≤ 10	≤ 10	≤ 10
Миш'як	мг/кг	≤ 1	≤ 1	≤ 1
Кадмій	мг/кг	$\leq 0,5$	$\leq 0,5$	$\leq 0,5$
Ртуть	мг/кг	$\leq 0,1$	$\leq 0,1$	$\leq 0,1$
Мідь	мг/кг	≤ 10	≤ 10	≤ 10
Нікель	мг/кг	≤ 10	≤ 10	≤ 10
Цинк	мг/кг	≤ 100	≤ 100	≤ 100

Основні екологічні характеристики пелет

Назва підприємства	Характеристики пелет			
	Зольність, %	Вміст сірки, %	Вологість, %	Теплота згоряння, МДж/кг
«Біоенергосбукт»	1,31	0,02	6,8	18,12-21,20
«КиївПеллетс»	0,31	0,012	-	18,4
«Бриг»	1,21	-	3,1	20,33
«ПеллетЕнерго»	≤1,5	-	10	17,7
«Промінь»	0,26	-	8,1	17,93-21,13
«Центрум»	1	-	7	19
«Екобіопром»	0,48	0,012	7,8	19,28
«Екогран»	0,8	0,01	5,9	18-21
«Екопеллет»	0,41	0,01	6,73	21
«Еко Прайм»	0,64	0,01	4,5	17,87-20,19
«Barlinek»	0,7	-	10	18,0
«ВКМ-Wood»	0,9	-	7,05	18,0
«Ditek Pellets»	0,8-1,2	-	7	18,06
«Eco Pellet»	0,65	-	4,37	19,0
«VNT-Group»	0,34	0,01	4,96	19-21

1. Компанія «Пеллет-Енерго Ємільчине» виготовляє пелети із пшеничної соломи, стебел ріпаку і сої. Завод розташований у Житомирській області та експортує свою продукцію у Польщу, Чехію, Австрію, Німеччину, Словаччину, Італію, Грецію, Австрію, Румунію.

2. ТОВ «Авер-Тех» виробляє агропелети паливні гранули з соломи. Його потужністю 700 т на місяць. Організовано збут у Польщу, Данію, Німеччину.

3. Випуском агропелет із соломи займається «Ванчиківський Золотий колос» і на власній сировині виготовляє до 2,5 тис. т пелет щорічно.

4. Агропелети виробляє ТОВ «Він-Пелета» використовуючи відходи сільськогосподарського виробництва: солону пшениці, ячменю, кукурудзиння, сіно люцерни й різних трав. Сировинна база виробництва з потенціалом близько 1 млн т біомаси щорічно розташована в радіусі 50 км навколо заводу.

5. Компанія «Барлінек - деревинні пелети із відходів виробництва паркету.

6. ТОВ «Цунамі» випускає паливні гранули із дубової тирси.

Визначення характеристик піролізного шлаку зношених шин

Визначення зольності.

$$A^A = \frac{m_3 - m_1}{m_2 - m_1} \cdot 100,$$

- де m_1 – маса тигля, г;
- $m_1 = 8,7258$ г;
- m_2 – маса тигля з пробою, г;
- $m_2 = 9,1813$ г;
- m_3 – маса тигля з золюю, г;
 $m_3 = 8,7924$ г.
- $A^A = \frac{8,7924 - 8,7258}{9,1813 - 8,7258} \cdot 100 = 14,63\%$

Визначення вологисті

$$A^p = A^A \cdot \frac{100 - W^R}{100 - W^A},$$

де b – кількість води, мл;

$b = 0,00494$ мл;

a – маса шлаку, г; $a = 1,0083$ г;

$$W_t^r = \frac{0,0494 \cdot 100}{1,0083} = 4,9\%$$

Порівняльний технічний аналіз шлаку та вугілля.

Параметри для аналізу	Шлак, %	Вугільний концентрат марки (Т)
Волога	4,9	8,6
Зольність	14,63	22,4
Вихід летучих речовин (на пальну масу)	65	~38

Елементний склад пелет

Тип пелет	W, %	A, %	C, %	S %	O, %
Дере- вина	4,5-8	2	49	0,25	43
Гре- чиха	8-14	1-2	48,3	0,21	42,65
Лузга	5-9	2-3	50,1	0,14	41,4
Соло- ма	3-4	3-4	42,7	0,23	52

Розрахунок нижчої теплоти згоряння пелет

Розрахунок теплоти згоряння пелет та піролізного шлаку за формулою Д. І. Менделєєва

$$Q = 33 \times C^P + 1256 \times H^P - 109 \times (Q^P + S_l^P) - 25.14 \times (9 \times H^P + W^P)$$

- де: C_P , H_P , O_P , S_l^P , W_P - зміст в робочій масі палива вуглецю, водню, кисню, летючої сірки і вологи в% (по масі).
- Розрахуємо теплоту згорання пелет з деревини:

$$Q = 33 \times 0.49 + 1256 \times 0.46 - 109 \times (0.43 + 0.025) - 25.14 \times (9 \times 0.06 + 0.06) = 176.8$$

Розрахуємо теплоту згорання пелет з грачихи:

$$Q = 33 \times 0.483 + 1256 \times 0.0657 - 109 \times (0.424 + 0.020) - 25.14 \times (9 \times 0.0657 + 0.1) = 180,7$$

Розрахуємо теплоту згорання пелет з лузги соняшника:

$$Q = 33 \times 0.51 + 1256 \times 0.063 - 109 \times (0.414 + 0.0014) - 25.14 \times (9 \times 0.063 + 0.07) = 190,7$$

Результати розрахунку складу паливних сумішей пелет та шлаку.

№ Проби	Вміст пелет, %.	Вміст шлаку, %.	Q,суміші	Q Δ , %
Пелети з деревини				
1	10	90	21,35	6,8
2	10	90	28,91	44,5
3	50	50	21,75	8,75
Пелети з соняшника				
1	10	90	22,78	34,5
2	10	90	30,43	76,9
3	50	50	20,35	18,3

Результати розрахунків теплоти згоряння сумішей вугілля-пелети-шлак (вугілля кам'яне, $Q = 24$ МДж/кг)

Лист 13

№ приклада	Вміст шлаку, %	Вміст пелет, %	Вміст вугілля, %	Теплота згоряння МДж/кг
Пелети з деревини				
1	40	10	50	23.4
2	10	40	50	22.4
3	25	25	50	22.9
4	40	10	50	26.5
5	10	40	50	23.1
6	25	25	50	24.8
Двох компонентні суміші				
13	-	10 (з деревини)	90	23.6
14	-	40 (з деревини)	60	22.4
15	-	25 (з деревини)	75	23

1. Проведено аналіз літератури з питань сумісного спалювання вугілля та пелет на ТЕС у світі та показана можливість застосування таких альтернативних паливних сумішей у сучасних умовах України.

2. Експериментально визначені характеристики шлаку, які впливають на екологічні показники спалювання. Теоретично розраховано теплоту згоряння пелет та шлаку.

3. Показана принципіальна можливість використання піролізного шлаку у якості альтернативного палива, як у суміші з вугіллям так і з пелетами при певному співвідношенні на існуючих енергетичних установках України.

4. Запропоновано використання комплексного альтернативного палива, що складається із суміші вугілля, пелет та піролізного шлаку та визначені оптимальні співвідношення компонентів у таких сумішах.

5. Досліджені умови забезпечення безпеки праці при спалюванні альтернативних паливних сумішей на енергетичних об'єктах.